

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan globalisaatiorahaston perustamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 1927/2006 muuttamisesta

KOM(2008) 867 lopullinen – 2008/0267 COD

(2009/C 228/20)

Neuvosto päätti 20. tammikuuta 2009 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 159 artiklan 3 kohdan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

”Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan globalisaatiorahaston perustamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 1927/2006 muuttamisesta”

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean työvaliokunta päätti 13. tammikuuta 2009 antaa asian valmistelun neuvoa-antavan valiokunnan ”teollisuuden muutokset” tehtäväksi.

Asian kiireellisyys vuoksi Euroopan talous- ja sosiaalikomitea nimesi 24.–25. maaliskuuta 2009 pitämässään 452. täysistunnossa (maaliskuun 24. päivän kokouksessa) yleisesittelijäksi Luis Miguel PARIZA CASTAÑOSIN ja hyväksyi seuraavan lausunnon äänin 152 puolesta ja 5 vastaan 12:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) antaa tukensa Euroopan komission ehdotukselle laajentaa väliaikaisesti Euroopan globalisaatiorahaston (EGR) toimialaa nykyisen maailmanlaajuuden talouskriisin takia irtisanottujen työntekijöiden auttamiseksi.

1.2 Parlamentin, neuvoston ja komission on tiivistettävä neuvotteluita hyväksyäkseen uuden asetuksen mahdollisimman pian ja joka tapauksessa meneillään olevan toimikauden aikana.

1.3 ETSK ehdottaa, että Euroopan globalisaatiorahastosta tehdään arvio, kun asetuksen julkaisemisesta virallisessa lehdestä on kulunut vuosi. Tavoitteena olisi analysoida menettelyjä ja rahaston hallinnointia sekä arvioida myös talouden ja työmarkkinoiden tilannetta. ETSK tekee yhteistyötä Euroopan komission kanssa arvioinnin toteuttamiseksi.

1.4 Komitea pitää EGR:lle tehtyä 500 miljoonan euron talousarviovarausta riittämättömänä ja ehdottaa, että rahaston käyttöön myönnetään 1 000 miljoonaa euroa. Summaa tulisi voida korottaa myöhemmin vuosina talouskriisin kehityksestä riippuen.

1.5 Nykyisellään komissio suorittaa maksut seitsemän kuukauden kuluttua hakemusten jättämisestä. Tämä on liian pitkä aika irtisanottujen työntekijöiden nopeaksi auttamiseksi, joten komitea ehdottaa, että EGR:lle myönnetään aluksi omat talousarviomäärärahat.

1.6 Komitea kannattaa sitä, että rahaston tukikelpoisuusehtona olevaa irtisanottujen työntekijöiden kynnysmäärää vähennetään 500:aan, että rahoitusta on mahdollista käyttää 24 kuukauden ajan ja että EU:n tuen osuutta nostetaan 75 prosenttiin.

1.7 ETSK ehdottaa, että työmarkkinaosapuolille annettaisiin entistä aktiivisempi rooli EGR-tukihakemusten käsittelyn kaikissa vaiheissa sekä yritysten tasolla että alueellisella, kansallisella ja unionin tasolla.

2. Tausta

2.1 Maaliskuussa 2006 komissio teki ehdotuksen Euroopan globalisaatiorahaston ⁽¹⁾ perustamiseksi. Tarkoituksena oli myöntää kertaluonteista erityistukea, jotta helpotettaisiin työntekijöiden integroitumista uudelleen työelämään sellaisilla alueilla tai aloilla, jotka ovat kärsineet vahinkoa talouden vakavista häiriöistä toimintojen kolmansiin maihin siirtämisen, tuonnin massiivisen lisääntymisen tai tiettyä alaa koskevan EU:n markkinaosuuden asteittaisen pienenemisen johdosta. Komissio laati ehdotuksen asetukseksi, ja neuvosto pyysi aiheesta ETSK:n lausunnon.

2.2 Joulukuun 13. päivänä 2006 ETSK hyväksyi asiakokonaisuudesta CCMI/036 laaditun lausunnon ⁽²⁾ (esittelijä oli Joost van Iersel ja apulaisesittelijä Enrico Gibellieri). Lausunnossa komitea suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen ja ilmoittaa kannattavansa EGR:a koskevia tavoitteita. Komitea esittää lisäksi useita huomioita ja ehdotuksia, jotta rahastoa koskeva asetus toimisi tehokkaasti ⁽³⁾.

2.3 Euroopan globalisaatiorahaston perustamisesta annettua asetusta (EY) N:o 1927/2006 ⁽⁴⁾ voidaan soveltaa tammikuun 1. päivästä 2007 vuoteen 2013. Rahasto voi myöntää tukea vuosittain yhteensä 500 miljoonaa euroa, ja se täydentää rakennerahastoja sekä erityisesti Euroopan sosiaalirahastoa. EGR:n hallinnointi kuuluu Euroopan komission työllisyys-, sosiaali- ja tasa-arvoasioiden pääosaston vastuulle.

⁽¹⁾ KOM(2006) 91 lopullinen – 2006/0033 COD.

⁽²⁾ EUVL C 318, 23.12.2006, s. 38–41.

⁽³⁾ Euroopan parlamentti antoi päätöslauselmansa 13. joulukuuta 2006 (l PE A6-0385/2006), EUVL L 406, 30.12.2006, s. 1; oikaisu EUVL L 48, 22.2.2008, s. 82. Alueiden komiteaa kuultiin (AK:n lausunto 137/2006 fin, esittelijä Irene Oldfather), EUVL C 51, 6.3.2007.

⁽⁴⁾ EUVL L 406, 30.12.2006, s. 1. Kyseisen asetuksen sisältämät virheet oikaistaan EUVL:ssä L 48, 22.2.2008, s. 82, englanninkielisen version osalta EUVL:ssä L 202, 31.7.2008, s. 74.

2.4 Jäsenvaltioiden – ei yritysten eikä asianomaisten työntekijöiden – tulee toimittaa hakemukset.

2.5 Heinäkuussa 2008 komissio laati tiedonannon ⁽¹⁾, jossa arvioidaan EGR:n ensimmäisiä toimintakuukausia ⁽²⁾, ja tarkasteli tulevaisuudennäkymiä sekä ehdotuksia tulevaisuudessa tehtävistä muutoksista.

2.6 Komission laatima arvio on myönteinen, vaikka rahastoa onkin käytetty ennakoitua vähemmän. Komissio ilmoittaa myös, että se aikoo yksinkertaistaa menettelyjä, edistää hyvien käytäntöiden vaihtoa ja tehdä rahastoa aiempaa paremmin tunnetuksi. Lisäksi komissio sitoutuu esittämään eräitä ehdotuksia asetuksen muuttamiseksi ennen seuraavan, vuoden 2009 puoliväliin mennessä laadittavan vuosikertomuksen julkaisemista.

2.7 Toisaalta maailmanlaajuisen rahoitus- ja taluskriisin seurauksena monia työntekijöitä irtisanotaan ja monet yritykset lopettavat toimintansa väliaikaisesti tai lopullisesti.

2.8 Komissio ilmoittaa Euroopan talouden elvytysuunnitelmassa ⁽³⁾ aikovansa tehdä EGR:sta entistä tehokkaamman välineen varhaisvaiheen toimintaa varten osana unionin vastausta kriisiin. Siksi asetusta on muutettava, jotta tietyillä aloilla voidaan ryhtyä toimenpiteisiin entistä nopeammin ja erityisesti jotta voidaan osallistua taluskriisin takia työpaikkansa menettäneiden henkilöiden koulutuksen ja uudelleentyöllistämisen rahoittamiseen.

3. Ehdotus EGR:sta annetun asetuksen muuttamiseksi

3.1 Tarkasteltavana olevan ehdotuksen tarkoituksena on tehostaa Euroopan globalisaatorahaston reagointia globalisaation takia työttömiksi jääneiden työntekijöiden tukemisessa, laajentaa tilapäisesti sen toimialaa kattamaan maailmanlaajuisen rahoitus- ja taluskriisin vaikutuksesta aiheutuvat irtisanomiset sekä saattaa rahaston toiminta entistä paremmin sopusointuun rahaston solidaarisuustavoitteen kanssa. Jotta kyseinen tavoite kyettäisiin saavuttamaan, Euroopan globalisaatorahaston perustamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 1927/2006 eräitä säännöksiä on muutettava.

3.2 Ennen ehdotuksen laatimista komissio kuuli jäsenvaltioita ja työmarkkinaosapuolia ja järjesti konferenssin Brysselissä 4. syyskuuta 2008.

3.3 Asetusta muuttamalla on tarkoitus varmistaa, että EGR täyttää solidaarisuustavoitteen niiden työntekijöiden osalta, jotka ovat menettäneet työpaikkansa globalisaation aiheuttamien huomattavien muutosten johdosta, lisäämällä tilapäinen säännös maailmanlaajuisen rahoitus- ja taluskriisin seurauksena irtisanottujen työntekijöiden tukemisesta.

3.4 Lisäksi Euroopan komissio ehdottaa asetukseen useita muutoksia myös menettelyjen ja hakemuksia koskevien vaa-

timusten joustavoittamiseksi ja yksinkertaistamiseksi sekä EGR:n kattavuuden laajentamiseksi.

4. Yleistä

4.1 Tuhansia eurooppalaisia työntekijöitä on irtisanottu viime kuukausina maailmanlaajuisen talous- ja rahoituskriisin seurauksena. ETSK katsoo, että Euroopan talouden elvytysuunnitelman ⁽⁴⁾ puitteissa hyväksyttävien talous- ja rahapolitiikkojen ohella Euroopan unionin on edistettävä myös erityispolitiikkoja, joilla tuetaan irtisanottuja työntekijöitä.

4.2 Näin epävarmuuden sävyttämänä kriisiaikoina Euroopan unionin on lähetettävä unionin kansalaisille selkeä viesti, jossa vakuutetaan, että se on valmis auttamaan irtisanottuja työntekijöitä.

4.3 Siksi komitea kannattaa Euroopan komission ehdotusta laajentaa väliaikaisesti EGR:n toimialaa nykyisen maailmanlaajuisen taluskriisin seurauksena irtisanottujen työntekijöiden auttamiseksi.

4.4 Parlamentin, neuvoston ja komission solmiman toimielinten välisen sopimuksen 28 artiklassa määrätään, että EGR:a varten tehdään vuosittain enintään 500 miljoonan euron talousarviovaraus.

4.5 ETSK katsoo, että nykyolosuhteissa kyseinen talousarviovaraus saattaa olla riittämätön, jotta tavoitteet saavutettaisiin. Siksi se ehdottaa, että talousarviovarausta laajennetaan väliaikaisesti siksi ajaksi, kun kriisi pysyy vakavana, työpaikkoja karsitaan ja työntekijöitä irtisanotaan. Komitea ehdottaa, että rahastoa varten myönnetään 1 000 miljoonaa euroa vuodeksi 2009 ja että säädetään määrärahojen lisäämisestä vuodeksi 2010, mikäli tukihakemusten lukumäärä kasvaa.

4.6 Nykyisellään komissio suorittaa maksut seitsemän kuukauden kuluttua hakemusten jättämisestä. Tämä on liian pitkä aika irtisanottujen työntekijöiden nopeaksi auttamiseksi, joten komitea ehdottaa, että EGR:lle myönnetään aluksi omat talousarvionäärärahat.

4.7 ETSK kannattaa komission ehdotusta vähentää EGR:n tukikelpoisuusehtona olevaa irtisanottujen työntekijöiden kynnysmäärää 1 000:sta 500:aan, sillä se vastaa paremmin eurooppalaisten yritysten kokoa.

4.8 Globalisaation vaikutusten osalta komitea on samaa mieltä komission ⁽⁵⁾ kanssa siitä, että maailmankaupan rakenteellisten muutosten aiheuttamien irtisanomisten lisäksi on otettava huomioon muunlaiset rakenteelliset muutokset, joiden syyt liittyvät teknologiaan, tuotteisiin, tuotannon organisoimien muutoksiin sekä raaka-aineiden saatavuuteen ja niiden hintaan.

⁽¹⁾ KOM(2008) 421 lopullinen.

⁽²⁾ Vuonna 2007 saatiin kymmenen hakemusta ja vuonna 2008 ainoastaan viisi.

⁽³⁾ KOM(2008) 800, 26.11.2008.

⁽⁴⁾ KOM(2008) 800 lopullinen.

⁽⁵⁾ "Solidaarisuutta muutoksen pyörteissä – Euroopan globalisaatorahasto (EGR) vuonna 2007 – tarkastelua ja tulevaisuudennäkymiä", KOM(2008) 421 lopullinen.

4.9 Komitea kannattaa komission ehdotusta pidentää EGR-tukikautta 24 kuukauteen, kun otetaan huomioon, että alkuperäinen 12 kuukauden kausi, josta asetuksessa säädetään, ei useinkaan ole riittävän pitkä irtisanottujen työllistymistä ajatellen.

4.10 Komitea kannattaa komission ehdotusta nostaa EGR:n tuen osuus 50:stä 75 prosenttiin, sillä nykyisessä hätätilanteessa EU:n on vahvistettava yhteisvastuuta irtisanottuja työntekijöitä ja jäsenvaltioita kohtaan.

4.11 ETSK on yhtä mieltä siitä, että irtisanottujen lukumäärän laskemiseksi on otettava huomioon sekä ajankohta, jolloin työnantaja antaa työntekijälle erillisen irtisanomisilmoituksen, että työsopimuksen tosiasiallinen päättymisen ennen sopimuksen umpeutumista.

4.12 Komitean tulkinnan mukaan 2 artikla kattaa myös missä tahansa EU:n yrityksissä tai alueilla tapahtuvat työntekijöiden irtisanomiset, jotka johtuvat toimintojen siirtämisestä muille alueille EU:n sisällä. Vaikka EU:n alueet kokonaisuudessaan muodostavatkin yhden ainoan sisämarkkinan, globalisaation yrityksiin kohdistama paine maailmanlaajuisen kilpailukykyyn hankkimiseksi johtaa usein siihen, että sijaintipaikkaa vaihdetaan alueille, joilla tuotantokustannukset ovat alhaisemmat, olkoon se sitten EU:ssa tai sen ulkopuolella.

4.13 Aiemmassa lausunnossaan ⁽¹⁾ ETSK ehdotti jo, että työmarkkinaosapuolten tulee eri tasoilla (yritykset tai alueet) osallistua asianmukaisesti menettelyihin. Asetuksen 5 artiklassa säädetään, että hakemuksissa jäsenvaltioiden on ilmoitettava menettelyistä, joita noudatetaan työmarkkinaosapuolten kuulemiseksi. Komitea katsoo, että hakemusten hyväksymisen ehdottomana edellytyksenä tulee olla, että työmarkkinaosapuolet osallistuvat menettelyihin yritys-, alue- ja jäsenvaltiotasolla.

4.14 Komitea suosittaa Euroopan komission roolin vahvistamista jäsenvaltioille annettavassa hallinnollisissa ja teknisissä tuessa, jotta niitä tuettaisiin hakemusten laadinnassa ja parannettaisiin näin hakemusten Euroopan laajuista yhdenmukaisuutta. Lisäksi komitea kehottaa komissiota omaksumaan aloitteellisen roolin suhteessa jäsenvaltioihin ja työmarkkinaosapuoliin.

4.15 EGR:n on täydennettävä rakennerahastoja ja erityisesti Euroopan sosiaalirahastoa, joten päällekkäisyydet tulee välttää. ETSK katsoo, että alueviranomaiset, työmarkkinaosapuolet ja kansalaisyhteiskunnan organisaatiot voivat tehdä yhteistyötä ESR:a koskevien osallistumismenettelyjen pohjalta varmistukseen varojen asianmukaisen käytön.

4.16 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea ehdottaa, että Euroopan globalisaatorahastosta **tehtäisiin arvio**, kun asetuksen julkaisemisesta virallisessa lehdestä on kulunut vuosi. Tavoitteena olisi analysoida asetuksen menettelyjä, rahaston hallintointia sekä talouden ja työmarkkinoiden tilannetta. Arvioinnissa on tarkasteltava seuraavia näkökohtia:

4.16.1 Mikäli taloudellinen kriisitilanne ja työpaikkojen karsiminen jatkuu, EGR:n soveltamiskautta tulisi jatkaa vuotta 2011 pidemmälle.

4.16.2 Sen mukaan, miten jätettyjen hakemusten lukumäärä ja kriisi kehittyvät, on tarkasteltava, onko talousarviovarausta aiheellista korottaa lisää yli 1 000 miljoonan euron.

4.16.3 On arvioitava, onko EGR:n tuen saamisen edellytyksenä olevien 500 irtisanotun kynnysmäärää vähennettävä, kun otetaan huomioon pienempien yritysten ongelmat tietyillä aloilla ja alueilla.

4.16.4 Käsiteltyjen asiakirjojen analysoinnin pohjalta on niinkin arvioitava muutetussa asetuksessa säädettyä EGR:n tuen osuutta, joka on korkeintaan 75 prosenttia, sekä 24 kuukauden pituisia EGR-tuen toteuttamiskautta.

5. Erityishuomioita asetuksen artikloista

5.1 1 artiklan 1 kohta – ETSK ehdottaa, että – globalisaation vaikutukset huomioon ottaen – asetus kattaisi myös irtisanomiset, jotka eivät johdu suoraan maailmankaupan rakenteellisista muutoksista, vaan myös teknologiaan, tuotteisiin, tuotannon organisoimiseen ja raaka-aineiden saatavuuteen liittyvistä muista rakenteellisista muutoksista (ks. kohdat 4.7 ja 4.11).

5.2 2 artikla – Toimintakriteerit: komitea kannattaa sitä, että EGR:n tukikelpoisuusehtona olevaa irtisanottujen työntekijöiden kynnysmäärää vähennetään 500:aan. Seuraavassa arvioinnissa on kuitenkin tarkasteltava mahdollisuutta vähentää 500 irtisanotun kynnysmäärää vielä enemmän asianomaisesta alasta ja alueesta riippuen (ks. kohta 4.6).

5.3 2 artikla – Irtisanottujen laskeminen: komitea kannattaa komission ehdotusta (ks. kohta 4.10).

5.4 5 artiklan 2 kohdan a alakohta – Komitea kannattaa komission ehdottamaa muutosta ja ehdottaa 1 artiklan 1 kohtaan tehdyn ehdotuksen lisäämistä. Lisäksi komitea ehdottaa, että f alakohta muutetaan kuulumaan seuraavasti: "Koska työmarkkinaosapuolten osallistuminen on rahaston tuloksekkaan käytön kannalta ehdottoman välttämätöntä, hakemuksissa on mainittava menettelyt, joita noudatetaan työmarkkinaosapuolten kuulemista ja osallistumista varten" (ks. kohta 4.12).

5.5 8 artikla – Komitea kannattaa 1, 2 ja 3 kohdan muutoksia, mutta ehdottaa, että artiklaan lisätään uusi 4 kohta: "Komission teknisen avun on oltava luonteeltaan ennakoivaa niin, että jäsenvaltiot sekä eurooppalaiset ja valtakunnalliset työmarkkinaosapuolet otetaan mukaan EGR:n käyttöön, seurantaan ja arviointiin" (ks. kohta 4.13).

5.6 10 artiklan 1 kohta – Komitea kannattaa sitä, että EGR:n rahoitustuen määrä voi nousta jopa 75 prosenttiin arvioiduista kustannuksista (ks. kohta 4.9).

⁽¹⁾ EUVL C 318, 23.12.2006, s. 38–41.

5.7 13 artiklan 2 kohta – Komitea kannattaa sitä, että rahoitustuki on käytettävissä 24 kuukauden ajan (ks. kohta 4.8).

5.8 17 artikla – Komitea ehdottaa, että a alakohta muutetaan kuulumaan seuraavasti: ”Komissio toteuttaa yhteistyössä jäsenvaltioiden ja työmarkkinaosapuolten kanssa puoliväliarvioinnin rahaston tuloksetuudesta ja toiminnasta, kun tämän asetuksen

julkaisemisesta virallisessa lehdestä on kulunut vuosi.” (ks. kohta 4.14).

5.9 20 artikla – Komitea ehdottaa komission ehdotusta muutettavaksi seuraavasti (uusi alakohta): ”Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat 17 artiklassa mainitun arvioinnin pohjalta ja komission ehdotuksen perusteella tarkastella uudelleen tätä asetusta ja 1 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädettyä tilapäistä poikkeusta”.

Bryssel 24 päivänä maaliskuuta 2009

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Mario SEPI
